

A Fővárosi Ítéltábla a ... Korlátolt Felelősségű Társaság által képviselt ... I. rendű és a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... II. rendű felpereseknek dr. ... ügyvéd (fél címe 3) által képviselt I.rendű alperes neve(I.rendű alperes címe) I. rendű és II.rendű alperes neve(I.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen tartozás megfizetése iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2014. április 17-én kelt 15.G.40.027/2009/166. számú ítélete ellen az alperesek részéről 167. és 170. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a keresetet elutasítja;

kötelezi a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 4.235.180 (Négymillió-kettőszázharmincötezer-száznyolcvan) forint első- és másodfokú együttes perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A 9.000.000 forint jegyzett tőkéjű I. rendű felperesi társaság tagjai 2001. október 27-től 2008. április 17-ig az alperesek voltak; 2008. április 17-től 2008. május 27-ig I. rendű felperes az alperesek által alapított ... Kft. egyszemélyes társaságaként működött; ettől az időponttól az I. rendű felperesi társaság üzletrészei ismét az alperesek tulajdonába kerültek. Az I. rendű alperes önálló képviseleti joggal az I. rendű felperesi társaság ügyvezetője is volt.

Az I. rendű felperes 2009. február 16-án előterjesztett, utóbb módosított keresetében alpereseket 30.651.185 forint és 2008. szeptember 3-tól a kifizetésig járó késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni, elsődlegesen a Ptk. 205. § (1) bekezdésére, 365. §-ára és 313. §-ára hivatkozással szerződés teljesítése jogcímén; másodlagosan a Ptk. 306. § (1) bekezdés b) pontjára alapítva hibás teljesítésből eredő árleszállítási igény címén; harmadlagosan a Ptk. 310. §-ára, 318. §-ára és 339. §-ára hivatkozással hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése címén.

Egyebek mellett előadta, a perben nem álló ... Kft. 2007 nyarán kezdett érdemi tárgyalásokat a felperesi társaság üzletrészeinek tulajdonosával az üzletrészek megvásárlásáról. A tárgyalások kiindulási alapját a 2007. augusztus 21-én kelt, az eladók által 2007. augusztus 24-én elfogadott ajánlat képezte, amely az ügylet értékét 115.000.000 forintban jelölte meg, ebből az átadandó piacok értéke 35.000.000 forintot, a társaság gépeinek, berendezéseinek, járműveinek értéke 80.000.000 forintot tett ki. A tárgyalások során ebből az ügyleti értékből kiindulva került meghatározásra az

üzletrész vételára a 2008. május 31-i időpontra akként, hogy a felek számviteli és jogi szakértőinek részvételével történt hosszas egyeztetések eredményeképp, a felperesi társaság teljes pénzügyi, vagyoni átvilágítását követően, 2008. május 28-án megkötött üzletrész adásvételi szerződésben is rögzített módon a társaság akkor fennálló, ismert tartozásait, kötelezettségeit vették figyelembe. Tekintettel arra, hogy kezdettől látható volt a szerződés megkötésétől az üzletrész, illetve a felperesi társaság eszközeinek átadás-átvételéig jelentős idő telhet el, amely alatt a társaság működik, a felek szándéka olyan szerződéses feltételrendszer kidolgozására irányult, amely biztosítja, hogy amennyiben az átadás-átvétel időpontjában a társaság több kötelezettséggel rendelkezik, mint amit az üzletrész adásvételi szerződésben a felek rögzítettek, az ne eredményezze a cég értékcsökkenését. Ennek érdekében rögzítették a felek az üzletrész adásvételi szerződés XIII. pontjában azt, hogy az ilyen kötelezettségeket az eladó köteles megfizetni a társaság részére.

A 2008. május 28-án létrejött üzletrész átruházási szerződés felbontását követően az alperesekkel mint eladókkal 2008. július 28-án megkötött újabb üzletrész adásvételi szerződés tartalma az eladók személyét kivéve lényegében teljesen megegyezett a korábbi szerződésben foglaltakkal. Alperesek is ismerték a szerződés rendelkezéseit, azok tartalma számukra is egyértelmű volt, kifogással a XIII. ponttal szemben sem éltek. A vevő a vételárat maradéktalanul kifizette. Ezt követően az üzletrészek, illetve a társaság eszközei a vevő részére 2008. augusztus 22-én kerültek átadásra. A birtokba adás időpontjában a felperesi társaságnak a kereseti követeléssel azonos összegű, 2008. május 31. és augusztus 22. között keletkezett, az üzletrész adásvételi szerződés megkötése időpontjában még nem ismert fizetési kötelezettsége állt fenn. Az alperesek azonban felszólítás ellenére nem tettek eleget a szerződés XIII. pontjában foglaltak alapján a felperessel szemben fennálló megtérítési kötelezettségüknek.

A felperes hangsúlyozta, az alperesi védekezésben előadottakkal szemben a felperesi társaságot 2008. augusztus 22-ig ügyvezetőként kizárólag az I. rendű alperes irányította, a cég működtetésében, irányításában a vevő nem vett részt. Az üzletrész adásvételi szerződés XIII. pontja sem jogszabályba, sem jóerkölcsbe nem ütközik. Keresetösségi jogát a szerződés XIII. pontjának azon rendelkezése alapozza meg, amely alpereseket közvetlenül a felperesi társaság javára kötelezi fizetésre, így az a Ptk. 233. § (1)-(2) bekezdése szerinti harmadik személy javára szóló szerződéses rendelkezésnek minősül.

A per tartama alatt az I. rendű felperes perbeli követelését engedményezte a II. rendű felperesre, aki bejelentette perbelépési szándékát. Az elsőfokú bíróság 2013. február 11-én megállapította, hogy a II. rendű felperes felperesi jogutódként az I. rendű felperes pertársaként perbelép, tekintettel arra, hogy az alperesek nem járultak hozzá az I. rendű felperes perből történő elbocsátásához.

Alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, azt jogalapjában és összecszerűségében is vitatva.

Hangsúlyozták, a szerződéskötést megelőző tárgyalások tartama alatt a vevő számviteli és jogi szakemberei elvégezték a felperesi társaság teljes körű átvilágítását, így a vevő előtt is ismert volt az a körülmény, hogy a társaság veszteségesen működik. A szerződéskötést megelőző tárgyalásokon alperesek kezdettől fogva közölték a vevővel a szerződés alapfeltételeit, egyebek mellett azt is, hogy a vevővel szemben kizárólag a 2008. május 31-ig terjedő időszakra vonatkozóan a szerződéskötést követő adó- és társadalombiztosítási utóellenőrzés eredményeképp esetlegesen felmerülő kötelezettségeikért vállalnak felelősséget, a szerződés aláírását követően keletkező veszteségek azonban a vevőt terhelik. A szerződés megkötésére ennek megfelelő tartalommal került sor, a 2008. május 31-i időpont és a vagyonátadás közötti időszak gazdálkodásából eredő veszteségeket a vevő vállalta. A felperesek által állított kötelezettségvállalást a szerződés nem tartalmaz, a feleknek ilyen tartalmú megállapodásra irányuló szerződéses akarata nem volt. Nem kétséges, hogy nem kívánták módosítani a vételárat az átadás-átvétel időpontja szerinti állapotnak megfelelően, elszámolási

kötelezettségük 2008. május 31-i állapot szerint állt fenn, és ennek megfelelően teljesült is. Mindezekre tekintettel a felperes számlatartozás címén az alperesekkel szemben nem érvényesíthet követelést.

Az alperesekkel szembeni esetleges igényérvényesítést kizártta teszi az a körülmény is, hogy 2008. május 28-át követően ténylegesen a vevő által megbízott személyek irányították a céget, az ebből eredő veszteség ezen okból sem hárítható át az alperesekre. Alperesek azért sem felelnek a veszteségért, mert az a cég üzemszerű működésének, rendes gazdálkodásának következménye, nem arra vezethető vissza, hogy nem az adott helyzetben elvárható magatartást tanúsították volna.

A szerződés XIII. pontja a felperesi értelmezés helytállósága esetén a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis, mert az alperesekre indokolatlanul egyoldalú kötelezettséget hárít, ezért tisztességtelen, a jóerkölcsbe ütköző rendelkezést tartalmaz, kizárólag az adott időszak gazdálkodásának kiadásait hárítja rájuk, ugyanakkor a bevételeket figyelmen kívül hagyja. Semmis e rendelkezés azért is, mert ellentétes a számviteli szabályokkal, így jogszabályba ütközik.

A szerződés XIII. pontjának érvénytelensége azért is megállapítható, mert e rendelkezés tartalmát tekintve alperesek a szerződéskötéskor tévedésben voltak, tévedésüket a vevő okozta. A tévedés, megtévesztés miatti érvénytelenségre alperesek kifogásként hivatkoztak.

Hangsúlyozták azt is, miután a felek szerződéses akarata a 2008. május 31-i állapot szerinti elszámolásra irányult, az átadás-átvétel 2008. augusztus 22-i időpontjára történő elszámoláshoz szükséges közbenső mérleg és leltár elkészítésére nem került sor. Az erre az időpontra történő elszámolás a jelen perben pedig azért nem pótolható, mert a felperes az ehhez szükséges, az alperesek által bizonyítottan nála lévő iratokat nem bocsátotta a szakértő rendelkezésére, a kereset ezért sem vezethet eredményre.

A kereset elutasításának van helye azért is, mert I. rendű felperes az alperesekkel szemben nem rendelkezik igényérvényesítési jogosultsággal, keresetőségi joggal, a szerződés tárgyát ugyanis magának a felperesi társaságnak az üzletrészei képezték, így a felperes a szerződésnek nem alanya, hanem tárgya.

A felperesi követelés számszakilag sem megalapozott, téves számításokon alapul. A késedelmi kamat megfizetésére is alaptalanul tart igényt a felperes, mert különböző esedékességű számlákra alapítja a követelését, anélkül azonban, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját indokolná. Igénye azért is aggályos, mert a csatolt okiratokból megállapíthatóan kizárólag a számlák tökeösszege került kifizetésre, késedelmi kamat nem, így a késedelmi kamattal felperes jogalap nélkül gazdagodna.

Az elsőfokú bíróság 2014. április 17-én meghozott 15.G.40.027/2009/166. számú ítéletével alpereseket a II. rendű felperes részére 19.543.412 forint és 2008. szeptember 3-tól féléves időszakonként a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat szerinti késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította és a II. rendű felperest az alpereseknek 1.883.810 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Tényként állapította meg, hogy az alperesek mint a felperesi társaság tagjai eladóként, és a perben nem álló ... Kft. vevőként 2008. július 28-án az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 365. § (1) bekezdése és a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 123. és 127. §-ai szerinti üzletresz adásvételi szerződést kötöttek, amelynek alapján vevő a vételár megfizetésére, alperesek pedig „az üzletrészekben megtestesülő társasági vagyron átadására” voltak kötelesek. A felek a szerződésüket ugyanazon a napon a vételár tekintetében akként módosították, hogy az üzletrészek eredetileg 56.251.544 forint vételárát 48.747.656 forintra leszállították a felperesi társaság pénzügyi egyenlegének a 2008. május 27-i naplófőkönyvben foglaltakhoz képest a május 31-i naplófőkönyv adatai szerinti változására tekintettel. A vételár módosítására kizárólag a 2008. május 27. és május 31. közötti 3 napban bekövetkezett gazdasági események hatására tekintettel

került sor a teljes főkönyvi kivonat egyenlege alapján, az ezt követő időszak gazdálkodásának eredményét a felek a vételár meghatározásánál már nem vették figyelembe.

Ezen üzletrész adásvétel előzményének tekinthető a 2008. május 28-án a felperesi társaság akkori egyedüli tagjaként a ... Kft. mint eladó által azonos vevővel, lényegében azonos feltételekkel megkötött üzletrész adásvételi szerződés, amelynek V. pontjában foglaltakból megállapíthatóan az üzletrészek 56.251.544 forint vételárát a felek a 115.000.000 forintos cégértékből kiindulva állapították meg akként, hogy figyelembe vették a felperesi társaság 2008. május 27-i főkönyvi kivonatában szereplő vagyontárgyait, addig ismertté vált követeléseit, tartozásait, és azok egyesített értékét, amit a szerződés 5. számú mellékletében a főkönyvi kivonat szintjén rögzítettek, számlánkénti bontás nélkül.

A 2008. május 28-i üzletrész adásvételi szerződéshez kapcsolódóan az annak XIII. pontjában foglaltakra tekintettel I. rendű alperes kérelmére a vevő a szerződés aláírásának napján írásban úgy nyilatkozott, semmiféle kártérítési igényt nem támaszt az I. rendű alperessel szemben, és nem fogja kifogásolni munkáját, ha az I. rendű alperes mint ügyvezető a tőle elvárható gondossággal, az okszerű gazdálkodás követelményének megfelelően látja el feladatát.

A perbeli adásvételi szerződés tekintetében speciális helyzetet teremtett az a körülmény, hogy a vételár kiegyenlítésére banki hitelből került sor, így azt a vevő az üzletrész értéke meghatározásának időpontjához képest csak később tudta megfizetni. A szerződéskötést megelőző tárgyalások során mindvégig szempont volt az a bizonytalan körülmény, hogy mi legyen a vételár meghatározásakor, illetve a szerződéskötéskor még nem ismert, de a vagyonnak a vételár kifizetését követő átadásáig esedékessé váló tartozásokkal, azokat ki viselje. Mindezekre tekintettel a felek egy „kiegészítő, speciális” rendelkezést iktattak be az adásvétel feltételei közé, amely valamennyi szerződéstervezetben lényegében változatlan tartalommal szerepelt, a perbeli adásvételi szerződésben pedig a XIII. pontban került rögzítésre. E rendelkezéssel a szerződő felek egy újabb szempontot határoztak meg a vételár elszámolásához kapcsolódóan, amely így „nem jelentett önálló jogcím szerinti követelést”. Alperesek az üzletrész eladóiként arra vállaltak kötelezettséget, hogy helyt állnak a felperesi társaság azon nem ismert kötelezettségeiért, amelyek figyelembevételére a szerződésben nem került sor, mert a szerződéskötést, illetőleg a tényleges vagyonátadást megelőzően keletkeztek, ezeket a felperesnek megfizetik.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés XIII. pontja jogszabályba ütközés miatti semmissége nem volt megállapítható, jóerkölcsbe ütközés miatti semmisség azonban igen. Ezzel összefüggésben kifejtette, nincs elfogadható indoka annak, hogy a felperesi társaság üzletrészenek eladóiként alperesek kizárólag a cég jövőbeni ismeretlen tartozásaiért, fizetési kötelezettségeiért álljanak helyt oly módon, hogy azok ellentételezéseként a bevételek javukra ne kerüljenek elszámolásra, amit egyebekben javasoltak is. A vevő tisztességtelen módon járt el, amikor az alperesek ezzel kapcsolatos kifogásait, észrevételeit figyelmen kívül hagyva nem módosította, pontosította e szerződéses rendelkezést, továbbá akkor is, amikor nem hívta fel az I. rendű alperes figyelmét arra, hogy az ügyvezetői felelősségével kapcsolatos vevői nyilatkozat a szerződés XIII. pontja szerinti kötelezettségvállalását nem érinti. E rendelkezés céljára tekintettel azért tisztességtelen, mert egyoldalúan a vevő érdekeit szolgálja, oly módon ír elő fizetési kötelezettséget az eladónak, hogy a munkájuk eredményeként képződött bevételt nem a javukra számolja el. E szerződési rendelkezés ezért a jóerkölcsbe ütközik, így a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis.

Az alperesek megtámadási kifogását az elsőfokú bíróság a semmisségi ok fennálltára tekintettel, továbbá azért sem vizsgálta, mert véleménye szerint alperesek nem a felperessel, hanem a vevővel álltak szerződéses jogviszonyban, így felperessel szemben megtámadási joguk gyakorlására kifogás útján sem voltak jogosultak.

A semmis rendelkezés érvénytelenségét az elsőfokú bíróság a Ptk. 237. § (2) bekezdésére tekintettel oly módon találta kiküszöbölhetőnek, hogy a perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményben foglaltakat alapul véve megállapította a felperesi társaság 2008. május 31. és augusztus 2. közötti

időszak alatti gazdálkodásának eredményét, az alperesek fizetési kötelezettségét pedig az ily módon kimutatható 19.543.412 forint veszteség összegében állapította meg. Ezzel összefüggésben utalt arra is, a szakértői vizsgálat során problémát jelentett, hogy a felek közbenső mérleget, leltárt egyik releváns időszakra sem készítettek, továbbá nem állt rendelkezésre 2008. évre egységesen, folyamatosan vezetett könyvelési dokumentum, az eladó részéről július 1-től könyvelési programváltásra is sor került. A felperesi társaság iratai a korábbi bicskei székhelyen maradtak elzárva, azokhoz a felek közösen tudtak hozzáférni. Arra azonban nem volt adat, hogy az I. rendű alperes később átadott-e, ha igen, milyen iratokat a vevőnek, kinél találhatók a szakértők által hiányolt könyvelési dokumentumok. A felek többszöri felhívása sem vezetett e körben eredményre. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a szakértő által a rendelkezésre álló adatok alapján elvégzett számítást fogadta el ítélezése alapjául. A perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, a felperes részleges pernyertességének megfelelően.

Az ítélet keresetnek részben helyt adó rendelkezésével szemben az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását kérték arra hivatkozással, az ítélet jogszabálysértő és megalapozatlan.

Továbbra is állították, a per tárgyát képező követelés tekintetében az I. rendű felperes nem rendelkezik igényérvényesítési jogosultsággal. Az üzletrész adásvételi szerződés alapján az I. rendű felperesi társaság az adásvétel tárgyaként sem a vételár elszámolásával, leszállításával kapcsolatos, sem vagyónának esetleges csökkenése miatti kártérítési igényt nem támaszthat az alperesekkel szemben. Igényérvényesítési jogosultsága a Ptk. 233. §-a alapján, a harmadik személy javára szóló szerződések szabályai szerint sem áll fenn, mert a perbeli üzletrész adásvételi szerződés XIII. pontja nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely feljogosítaná I. rendű felperest a szolgáltatás követelésére, és így harmadik személy javára szóló szerződéses rendelkezésnek minősülne. A XIII.3. pont azon rendelkezése, amely meghatározott követelések I. rendű felperessel szembeni érvényesítése esetén alperesek számára az I. rendű felperesnek történő megtérítési kötelezettséget ír elő, nem harmadik személy javára szóló, hanem harmadik személy érdekében történt rendelkezésnek minősül, az alapján I. rendű felperes a szolgáltatás követelésére nem jogosult. A szerződés XIII.1. és XIII.2. pontjai pedig sem harmadik személy javára, sem harmadik személy érdekében szóló rendelkezést nem tartalmaznak.

Az alperesek véleménye szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a szerződés XIII. pontjában foglalt kötelezettségvállalás tartalmát, terjedelmét, nem a felek tényleges szerződéses akaratát tárta fel. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem lehet kétséges, hogy a szerződés XIII. pontja nem az elsőfokú bíróság által megállapított kötelezettségvállalásukat tartalmazza, hanem olyan biztosítéki jellegű kikötésnek minősül, amely kizárólag az okszerű gazdálkodás során felmerülő költségeket meghaladó, indokolatlan költségek és kiadások megtérítésére, továbbá a szerződésben meghatározott fordulónapot megelőzően keletkezett, és a szerződésben fel nem tüntetett (alperesek által elhallgatott) kötelezettségekre, valamint a fordulónapot megelőző időszakra vonatkozóan később lefolytatott hatósági ellenőrzés során megállapított fizetési kötelezettségekre vonatkozott. E rendelkezés ezért a szerződés megkötésétől a birtokba adásig terjedő időszakban a felperesi társaságnál bekövetkezett vagyonszökkenés felperes javára történő elszámolására nem szolgálhat alapul.

Akkor is tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a szerződés XIII. pontjának jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségét kiküszöbölve e rendelkezés alapján történt elszámolás eredményeképp kötelezte alpereseket a szerződéskötéstől a birtokba adásig eltelt időszak veszteségének megfizetésére. Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. és 6. pontjaihoz fűzött indokolásban foglaltak szerint ugyanis az érvénytelenségi ok kiküszöbölése voltaképpen a szerződés tartalmának módosításával az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelem kiküszöbölését jelenti. Annak során ezért jelentősége van a felek szerződési akaratának, amely az érvénytelenségi ok kiküszöbölése során sem

pótolható. Abban az esetben, ha az érvénytelen szerződés alapján a felek kölcsönösen teljesítettek, és sem az eredeti állapot természetbeni helyreállítására, sem a szerződés érvényessé nyilvánítására nincs mód, ellen- szolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás hiányában az érvénytelenség megállapításán túlmenően a bíróságnak nincs miről rendelkeznie. Nyilvánvaló, hogy a szerződés XIII. pontjának nem lehetett célja a vagyon szinten tartása, hiszen a cég veszteségesen működött. A vevő célja a piacok megvásárlása volt, amely célja megvalósult, a szerződést a felek kölcsönösen teljesítették. Ily módon nincs ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás. Az alperesek marasztalásának feltételei ezért sem állnak fenn.

Megalapozatlan az első fokú ítélet az alperesek terhére megállapított fizetési kötelezettség tekintetében azért is, mert alapjául olyan igazságügyi könyvszakértői vélemény szolgált, amely a szükséges okiratok, számviteli dokumentumok, könyvelési anyag hiányában nem tudta felmérni a felperesi társaság vagyonának a szerződéskötés és az átadás-átvétel közötti időszakban bekövetkezett változását, így megállapításai feltételezéseken alapulnak. Azt a körülményt pedig, hogy a megalapozott szakvélemény elkészítéséhez szükséges iratok nem álltak rendelkezésre, a felperes terhére kellett volna értékelnie az elsőfokú bíróságnak.

A késedelmi kamat megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezés is megalapozatlan, a kamatfizetés kezdő időpontja tekintetében semmiféle bizonyíték nem áll rendelkezésre.

Az alperesek kifogásolták azt is, hogy az elsőfokú bíróság a tévedésre, meg tévesztésre alapított megtámadási kifogásukat érdemben nem bírálta el.

2015. június 4-én előterjesztett fellebbezés kiegészítésükben továbbá alperesek azt is sérelmezték, hogy az első fokú ítélet indokolásából nem állapítható meg, milyen jogcímen került sor marasztalásukra. A II. rendű felperes „perképességét” is vitássá tették, azt állítva, az engedményezés vélhető célja az volt, hogy a perbeli követelés ne kerüljön az I. rendű felperes felszámolás körébe tartozó vagyonába. Indítványozták ezzel összefüggésben az I. rendű felperes felszámolója és a nyomozó hatóság megkeresését is. Egyebekben azt is állították, a perbeli szerződés XIII. pontjának értelmezése során a felperesi társaság szerződéses akaratára nézve is csak az I. rendű alperes nyilatkozatai lehetnek relevánsak, mert az I. rendű felperes képviselőjében is ügyvezetőként az I. rendű alperes nyilatkozott.

A II. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmében elsősorban arra hivatkozott, a Pp. 234. § (1) bekezdése szerinti 15 napos fellebbezési határidőn belül alperesek nem terjesztettek elő a Pp. 235. § (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelelő fellebbezést, ezért a fellebbezés hivatalbóli elutasításának van helye.

A fellebbezési ellenkérelem érdemben az első fokú ítélet helybenhagyására irányult, annak érdemi megalapozottságára tekintettel. A keresetösségi joggal összefüggésben II. rendű felperes továbbra is állította, a perbeli üzletrész adásvételi szerződés XIII. pontja az I. rendű felperes mint harmadik személy javára szóló rendelkezésnek minősül, így a Ptk. 233. §-a alapján az abban foglalt kötelezettségek tekintetében megalapozza az I. rendű felperes, illetve engedményesként a II. rendű felperes igényérvényesítési jogosultságát.

A fellebbezésben előadottakkal szemben az elsőfokú bíróság az üzletrész adásvételi szerződés XIII. pontjában foglalt alperesi kötelezettségvállalás tartalmát is helytállóan állapította meg, értékelve a szerződéskötés körülményeit, a szerződéskötést megelőző tárgyalásokat és a felek e tárgyalások során tanúsított magatartását. A perben rendelkezésre álló okirati bizonyítékok egyértelműen cáfolják azt az alperesi előadást, hogy alpereseknek nem kellett halasztott fizetéssel számolniuk. A II. rendű alperes ezzel összefüggésben hangsúlyozta azt is, a felek között nem volt olyan megállapodás, amely csupán a fordulónapig terjedő időszakra, illetve az alperesek által állított tételekre vonatkozóan szűkítette volna az eladó felelősségvállalásának körét. Abban sem állapodtak meg, hogy a szerződés aláírását követően keletkezett veszteségek a vevőt terhelik. Amennyiben

ilyen megállapodás született volna, úgy nyilvánvalóan a XIII. pont más tartalommal került volna megfogalmazásra.

A II. rendű felperes hangsúlyozta azt is, a per iratai alapján egyértelműen megállapítható, hogy igazságügyi könyvszakértői vizsgálat lefolytatásával összefüggésben a szakértő által igényelt valamennyi okirat tekintetében felperesek maradéktalanul eleget tettek okirat szolgáltatási kötelezettségüknek. A rendelkezésére bocsátott okiratok alapján készített, megalapozott szakvélemény alapján az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte alpereseket a szerződés XIII. pontjának semmisségét orvoslva, az érintett időszak költség és bevétel adatai figyelembevételével megállapított veszteség megfizetésére. Az alperesek késedelmi kamatfizetési kötelezettségét is helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság.

Az alperesi megtámadási kifogással összefüggésben az ítélet indokolásából kitűnik, az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak azt, hogy a szerződés aláírásakor a XIII. pontban foglaltak tekintetében alperesek tévedésben lettek volna. A megtámadási kifogás egyebekben a már kifejtettek szerint megalapozatlan.

Alperesek a jogszabályban biztosított határidőn belül terjesztették elő fellebbezésüket, és utóbb önkéntes hiánypótlás keretében annak hiányosságait is pótolták, így megalapozatlanul hivatkozik II. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezés érdemi elbírálásra alkalmatlanságára. A Fővárosi Ítéletábrla ezért a fellebbezést érdemben elbírálvá az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül, nem érintve az ítélet fellebbezéssel nem támadott, a keresetet részben elutasító rendelkezését.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.

Nem volt vitás, hogy a perbeli üzletrész átruházási szerződés az eladó alperesek és a perben nem álló ... Kft. mint vevő között hozott létre a Ptk. 198. § (1) bekezdése szerinti kötelmet, a szerződés alanyaiként az eladó és a vevők váltak jogosulttá a jogügyletből fakadó jogok érvényesítésére, illetve kötelezetté, a szerződéses kötelezettségek teljesítésére.

Az I. rendű felperes, illetve perbeli jogutódjaként a II. rendű felperes mint engedményes, az üzletrész átruházási szerződés XIII. pontjára alapítva érvényesít igényt keresetében az alperesekkel szemben, azt állítva, hogy a szerződés ezen pontja a Ptk. 233. §-a szerinti, az I. rendű felperes mint harmadik személy javára szóló rendelkezést tartalmaz, így az abban foglalt alperesi kötelezettség teljesítésére irányuló igényérvényesítési jogosultság (kereshetőségi jog) közvetlenül az I. rendű felperest, illetve jogutódjaként őt illeti meg.

A Ptk. 233. § (1) bekezdése szerint ha a felek harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatásra kötöttek szerződést, e harmadik személy csak akkor válik közvetlenül jogosulttá, ha a felek ezt kifejezetten kikötötték.

Az olyan szerződés, vagy szerződéses rendelkezés tehát, amelynek alapján a kötelezett harmadik személy részére tartozik teljesíteni, csak abban az esetben minősül a Ptk. 233. §-a szerinti harmadik személy javára szóló, a kötelezettel szemben a kedvezményezett közvetlen igényérvényesítési jogosultságát megalapozó szerződésnek, illetve szerződéses rendelkezésnek, ha abban kifejezetten kikötötték a harmadik személy közvetlen jogosultságát. Ilyen kifejezett kikötés hiányában a szerződés, illetve a szerződéses rendelkezés nem minősül harmadik személy javára szólónak, így annak alapján a harmadik személy a kötelezettel szembeni közvetlen igényérvényesítésre nem jogosult.

A perbeli üzletrész átruházási szerződés XIII.3. pontja alpereseket anélkül kötelezte az I. rendű felperesi társasággal szemben harmadik személyek által érvényesített meghatározott követelések

megtérítésére az I. rendű felperes részére, hogy I. rendű felperest kifejezetten feljogosította volna az alperesi kötelezettség teljesítésének közvetlen követelésére. E rendelkezés ezért a kifejtettek szerint nem minősül harmadik személy javára szóló szerződéses kikötésnek, így annak alapján sem az I. rendű felperes, sem a II. rendű felperes mint engedményes nem jogosult alperesekkel szembeni közvetlen igényérvényesítésre. A kereset ezért a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint a keresetösségi jog hiányában nem vezethetett eredményre, azt az elsőfokú bíróságnak ezen okból el kellett volna utasítania.

Mindezek mellett kereset érdemi megalapozatlansága is megállapítható a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint az alábbiakra tekintettel.

Erre irányuló fellebbezés hiányában, a másodfokú eljárás Pp. 253. § (3) bekezdése szerinti, a fellebbezési kérelem és ellenkérelem által szabott korlátaira tekintettel a jelen másodfokú eljárásnak nem képezhette tárgyát annak vizsgálata, hogy az alperesek által előterjesztett semmisségi kifogást részben megalapozottnak találva az elsőfokú bíróság megállapította a perbeli üzletrész átruházási szerződés XIII. pontjának jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségét. Az első fokú ítéletben foglaltakat ezért e körben a Fővárosi Ítélőtábla is elfogadta ítélezése alapjául.

Az alperesi fellebbezésben foglaltakra tekintettel ugyanakkor nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy a Fővárosi Ítélőtábla vizsgálja, a semmisség jogkövetkezményének levonására a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően került-e sor.

Amint azt a Legfelsőbb Bíróság az 1/2010. (VI. 28.) PK véleményének 2. pontjában, és az ahhoz fűzött indokolásban is kifejtette, a semmisség általános jogkövetkezménye, hogy az ilyen szerződésre nem lehet jogot alapítani, ahhoz nem fűződhetnek a felek által célzott joghatások. Ez az a jogkövetkezmény, amelyet a semmisség megállapítása esetén a bíróságnak hivatalból alkalmaznia kell, az érvénytelen szerződésre alapított igény elutasításával. A semmisség Ptk. 237. §-ában meghatározott további jogkövetkezményei - eredeti állapot helyreállítása, a szerződés érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása - alkalmazásának csakis a fél erre irányuló kérelme alapján van helye.

A részleges érvénytelenségre nézve a Ptk. 239. § (1) bekezdése sajátos rendelkezést tartalmaz, kimondva, a szerződés részbeni érvénytelensége esetén az egész szerződés csak akkor dől meg, ha a felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg. Jogszabály ettől eltérően rendelkezhet. A részleges érvénytelenséghez tehát jogszabály azt a sajátos jogkövetkezményt fűzi, hogy az érvénytelen rendelkezés „kimarad” a szerződésből, anélkül, hogy az érvénytelenség további jogkövetkezményei alkalmazására sor kerülhetne. Ebből következően részleges érvénytelenség esetén az érvénytelenségi ok kiküszöbölésére, az érvénytelen rendelkezés érvényessé nyilvánítására erre irányuló kérelem esetén nincs lehetőség.

A perben nem merült fel adat arra nézve, hogy az érvénytelen rész nélkül az üzletrész adásvételi szerződést a felek nem kötötték volna meg, ezáltal a szerződés XIII. pontjának semmissége a teljes szerződés „megdőlését”, semmisségét eredményezné.

Az üzletrész átruházási szerződés XIII. pontja semmisségének jogkövetkezményeként az elsőfokú bíróság anélkül alkalmazta az érvényessé nyilvánítást, hogy annak anyagi jogi és eljárásjogi feltételei fennállnának. Erre irányuló kérelmet ugyanis a peres felek egyike sem terjesztett elő, továbbá a kifejtettek szerint részleges érvénytelenség esetén e jogkövetkezmény alkalmazhatósága egyébként is fogalmilag kizárt.

Az érvénytelen szerződéses rendelkezés joghatás kiváltására nem alkalmas, arra jogot alapítani nem lehet. Ezért a semmisség jogkövetkezményét az elsőfokú bíróságnak a kereset elutasításával kellett

volna levonnia. Erre tekintettel is téves az elsőfokú bíróság keresetnek részben helyt adó ítéleti rendelkezése.

A megtámadási kifogással összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla az alperesi fellebbezésben előadottakkal szemben teljes mértékben osztja az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett jogi álláspontját.

A fellebbezés kiegészítésben előadottakat a Fővárosi Ítéltábla érdemben nem vizsgálta, mert a kifejtettekre tekintettel az abban foglaltaknak az ügy eldöntése szempontjából nem volt jogi relevanciája. A perbeli követelés II. rendű felperesre engedményezésével kapcsolatos előadások mindezek mellett olyan új tényelőadásoknak is minősülnek, amelyek értékelésére a Pp. 235. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel a másodfokú eljárásban már nincs jogszabályi lehetőség.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla - a perbeli igényérvényesítés tekintetében jogutódként az I. rendű felperes helyébe lépő - pervesztes II. rendű felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek szakértői díjból, tanúdíjból, jogorvoslati eljárási illetékből, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2015. június 9.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró